22.01.26 група 45 Історія України

Радянська окупація Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії

I. Міжнародні передумови радянської окупації західноукраїнських земель

1. Криза Версальсько-Вашингтонської системи

- Неможливість зберегти мир у Європі
- Політика «умиротворення» агресорів
- Посилення тоталітарних режимів:
  - нацистська Німеччина
  - сталінський СРСР

---

2. Пакт Молотова—Ріббентропа (23 серпня 1939 р.)

- Договір про ненапад між СРСР і Німеччиною
- **Таємний протокол**:
  - поділ сфер впливу у Східній Європі
  - Західна Україна — сфера впливу СРСР
  - Бессарабія — інтерес СРСР

➡ Саме цей договір відкрив шлях до радянської окупації українських земель

II. Радянська окупація Галичини та Волині (1939 р.)

1. Вступ Червоної армії

- **17 вересня 1939 р.** — Червона армія перейшла радянсько-польський кордон
- Офіційна пропаганда:
  - «визвольний похід»
  - «захист братніх народів»
- Реальна мета:
  - територіальне розширення СРСР
  - знищення польської державності
  - встановлення радянського режиму

---

2. Ліквідація польської адміністрації

- Розпуск:
  - органів влади
  - поліції
  - судів
- Конфіскація майна
- Арешти польських чиновників, офіцерів, землевласників

---

3. Політична легалізація окупації

- Жовтень 1939 р. — «Народні збори Західної України»
- Рішення:
  - встановлення радянської влади
  - возз'єднання з УРСР
- Листопад 1939 р. — офіційне включення територій до складу УРСР

❗ Вибори були **недемократичними**, під контролем НКВС

III. Радянська окупація Північної Буковини та Хотинщини (1940 р.)

1. Ультиматум Румунії

- **26 червня 1940 р.** — СРСР висунув ультиматум Румунії
- Вимоги:
  - передати Північну Буковину
  - передати Бессарабію
- Підтримка Німеччини → Румунія змушена погодитись

---

2. Вступ Червоної армії

- Червень 1940 р.
- Території:
  - Північна Буковина
  - Хотинщина
  - Південна Бессарабія

---

3. Адміністративні зміни

- Північна Буковина та Хотинщина → УРСР
- Південна Бессарабія → УРСР
- Центральна Бессарабія → Молдавська РСР

IV. Установлення радянської влади на окупованих територіях

1. Політичні зміни

- Заборона:
  - політичних партій
  - громадських організацій
- Ліквідація українських національних структур
- Повний контроль НКВС

---

2. Соціально-економічні перетворення

Націоналізація

- Промисловості
- Банків
- Торгівлі

Земельна реформа

- Конфіскація землі у:
  - поміщиків
  - монастирів
- Розподіл землі серед селян
- Підготовка до колективізації

---

3. Культурні та освітні зміни

- Запровадження радянської системи освіти
- Ліквідація приватних шкіл
- Ідеологізація навчання
- Заборона релігійної освіти

V. Репресивна політика радянської влади

1. Арешти

- Польські чиновники
- Українська інтелігенція
- Священники
- Члени ОУН

---

2. Масові депортації (1939–1941 рр.)

- Селяни
- Інтелігенція
- Осадники
- Члени сімей «ворогів народу»

➡ Депортації до:

- Сибіру
- Казахстану
- Півночі СРСР

---

3. Терор і страх

- Судові «трійки»
- Позасудові вироки
- Страта в’язнів у 1941 р. під час відступу Червоної армії

VI. Ставлення населення до радянської окупації

1. Початкові настрої

- Частина населення:
  - раділа ліквідації польського та румунського гніту
  - сподівалася на соціальну справедливість

---

2. Розчарування

- Репресії
- Колективізація
- Атеїстична політика
- Знищення національного життя

➡ Швидке зростання антирадянських настроїв

VII. Вплив радянської окупації на український визвольний рух

1. ОУН

- Перехід до підпільної боротьби
- Формування антирадянського спротиву

---

2. Значення

- Радянська окупація стала однією з причин:
  - зростання опору
  - подальшої збройної боротьби в роки війни

VIII. Міжнародно-правова оцінка

- Включення територій відбулося:
  - під військовим тиском
  - без реального волевиявлення населення
- Має ознаки **окупації та анексії**

IX. Історичні наслідки радянської окупації

Позитивні (формальні)

- Об’єднання більшості українських земель
- Ліквідація польської та румунської дискримінації

Негативні (реальні)

- Масові репресії
- Депортації
- Знищення політичних і культурних еліт
- Насадження тоталітарного режиму

X. Узагальнюючий висновок (готовий для відповіді)

Радянська окупація західноукраїнських земель у 1939–1940 рр. відбулася внаслідок змови тоталітарних держав і супроводжувалася встановленням репресивного режиму. Попри формальне возз’єднання українських земель, населення зазнало масового терору, депортацій і втрати політичних свобод.

XI. Короткі тези для запам’ятовування

- 1939 — окупація Галичини і Волині
- 1940 — окупація Північної Буковини, Хотинщини, Південної Бессарабії
- Причина — пакт Молотова—Ріббентропа
- Наслідок — радянізація і репресії